

PROCESUL BUGETAR LA NIVEL LOCAL ȘI RELAȚIILE CU BUGETUL DE STAT PRIN SISTEMUL DE TRANSFERURI IN REPUBLICA MOLDOVA

Maria TETEREA

Universitatea Tehnică a Moldovei, FIEB, DEM, C-171, Chișinău, Republica Moldova

teterea96@gmail.com

Rezumat: În acest articol autorul cercetează mecanismul de finanțare a bugetelor locale din Republica Moldova prin sistemul de transferuri. Prin intermediul acestei cercetări autorul a studiat avantajele utilizării acestui mecanism de finanțare a bugetelor locale din bugetul de stat și factorii care stau la bază determinării volumului alocațiilor din buget. Caracteristica acestui mecanism interbugetar constă în calcularea volumului alocațiilor pentru finanțarea generală a unui buget local.

Cuvinte-cheie: buget de stat, buget local, transferuri, proces bugetar, cheltuieli publice.

Introducere

Ca obiectiv al cercetării sânt cheltuielile bugetului de stat pentru bugetele locale așa numite cheltuieli publice. În prezentul articol scopul de cercetare constă în realizarea unei cercetări în domeniul administrării finanțelor publice locale, prin examinarea bugetelor locale. Prin urmare bugetul de stat reprezintă totalitatea veniturilor, a cheltuielilor și a surselor de finanțare destinate pentru realizarea funcțiilor autorităților publice centrale, iar bugetul local a autorităților administrației publice locale de toate nivelurile. Elaborarea acestor bugete este reprezentată de consecutivitatea activităților de elaborare, examinare, aprobare, executare și raportare a bugetelor numită proces bugetar.

Bugetul local și procesul de elaborare a bugetului local

„Veniturile bugetelor locale pentru anul 2020 sânt estimate în suma de 17 974,4 mil. lei, dintre care veniturile proprii sânt prognozate în suma de 4 800 mil. lei și dețin 26,7 % din veniturile bugetelor locale. Transferurile de la bugetul de stat către bugetele locale se prevăd în sumă de 13 281,1 mil. lei. Comparativ cu anul 2019, veniturile proprii ale bugetelor locale se vor majora cu 468,2 mil. lei sau cu 10,8 %, inclusiv din contul revizuirii defalcărilor la impozitul pe venitul persoanelor fizice la bugetele locale de nivelul I și nivelul II în suma de circa 208,9 mil. lei, iar transferurile primite de la bugetul de stat- cu 1 216,8 mil. lei sau cu 10,2%. Cheltuielile bugetelor locale pentru anul 2020 sunt estimate în sumă de 17 974,4 mil. lei, fiind în creștere cu 1 485 mil. lei sau cu 9,0 % față de aprobat (rectificat) 2019. [10]”

Tabelul 1

Sinteza resurselor prevazute in bugetul de stat pe anul 2020 pentru finantarea bugetelor locale

Indicatori	Suma, mii lei	Ponderea in totalul cheltuielilor bugetului de stat pe anul 2020,%
Cheltuieli, total	51 551 945,0	100
Buget local, total	13 281 062,60	-
Ponderea in total cheltuieli, %	-	25,76
Din care:	-	-
-Total nivelul II	9 615 473,30	18,65
-Total nivelul I	3 665 589,30	7,11

Sursa : Prelucrata și elaborata de catre autor in baza Legii Bugetului de Stat pentru anul 2020 Nr. 172 , Chisinau, 19 decembrie 2019.

Sinteza efectuată în tabelul 1 se bazează pe informația prelucrată din anexa nr 1 a Legii Bugetului de Stat și tabelul 1 (anul 2020). Astfel, constatăm ca suma cheltuielilor prevăzute pentru bugetele locale dețin 25,76% în total cheltuieli pentru anul 2020. Totodată constatăm, ca suma

alocațiilor prevăzute pentru bugetele locale de nivelul II și de nivelul I, având o pondere de 18.65 % și respective 7.11 % față de cheltuielile totale .

Transferurile bugetare la nivel local

Transferurile sânt „mijloace financiare alocate, cu titlu definitiv și în suma absolută de la bugetul de stat către bugetele UAT pentru nivelarea posibilităților financiare ale unităților administrativ-teritoriale sau în alte scopuri prevăzute de legislație, pentru exercitarea unor funcții publice sau finanțarea domeniilor de activitate din competența autorităților locale, sau în alte scopuri speciale. Transferurile reprezintă un instrument financiar pentru asigurarea echilibrului bugetar la etapa de elaborare a bugetelor locale” [9].

Tabelul 2

Repartizarea în dinamica transferurilor de la bugetul de stat către bugetele locale pentru anii 2015-2020.

Anii/ Indic.	2015 mii lei	2016 mii lei	2017 mii lei	2018 mii lei	2019 mii lei	2020 mii lei
Transferuri generale	7 403 484,9	7 873 070,70	8228396,8	9861336,3	11957626,7	13281062,6
Total nivelul II	5 609 468,90	5 915 125,90	6047346,9	7123491,4	8612074,4	9615473,3
Total nivelul I	1 794 016,00	1 957 944,80	2181049,9	2737844,9	3345552,3	3665589,3

Sursa: Preluată și elaborată de autor în baza Bugetului Național de Stat.

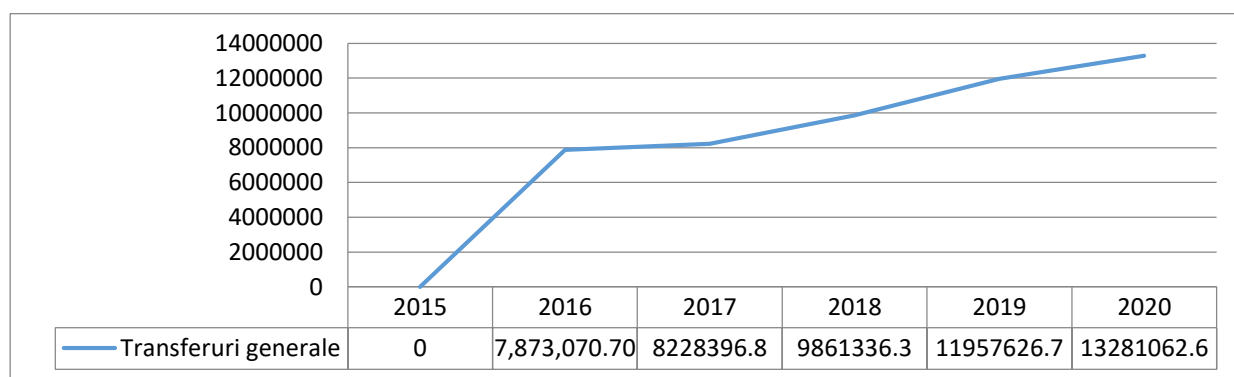

Figura 1. Repartizarea în dinamica transferurilor de la bugetul de stat către bugetele locale pentru anii 2015-2020 (mii lei).

Sursa: Preluată și elaborată de autor în baza informației din tabelul 2

Sinteza efectuată în figura 1 se bazează pe informația tabelul 2 (anul 2015-2020). Astfel, constatăm că suma suma transferurilor generale către bugetele locale are o creștere de la an la an, arătând o creștere de 1 323 445,9 mii lei în anul 2020 față de anul 2019.

În conformitate cu Legea nr. 397 din 16.10.2003 privind finanțele publice locale, cap.II, art.10 (Publicat : 12.10.2018 în Monitorul Oficial Nr. 384-395, art Nr : 612) deosebit: **transferurile cu destinație generală** calculate pe baza de formula, pentru fiecare unitate administrativ-teritorială, iar **transferurile cu destinație specială** care se alocă bugetelor UTA-urilor pentru finanțare.

Transferurile cu destinație generală se divizează în **două fonduri distincte:**

a) fondul de echilibrare a bugetelor UAT-urile de nivelul întâi (**FEB1**)

b) fondul de echilibrare a bugetelor UAT-urile de nivelul al doilea (**FEB2**)

Calculul transferurilor de echilibrare de nivelul întâi (FEB1)

(formula 1)

$$TE_i = FEB1 \times \left[\left(PS_{CFL}^1 \times \frac{(P_e \times CFL_n - CFL_i)}{\sum_i (P_e \times CFL_n - CFL_i)} \right) + \left(PS_p^1 \times \frac{P_i}{P_n} \right) + \left(PS_s^1 \times \frac{S_i}{S_n} \right) \right]$$

unde:

TE_i – transferul de echilibrare pentru UAT de nivelul întâi; **FEB1** – fondul de echilibrare a bugetelor locale de nivelul întâi; **CFL_i** – capacitatea fiscală pe locuitor a UAT de nivelul întâi, calculată ca raport între veniturile colectate din impozitul pe venitul persoanelor fizice pe teritoriul UAT respective și numărul de locuitori ai acesteia; **CFL_n** – capacitatea fiscală națională medie pe

locuitor, calculată ca raport între veniturile colectate din impozitul pe venitul persoanelor fizice, cumulate din toate UAT de nivelul întâi, și numărul de locuitori cumulat al acestor unități; **Pi** – populația UAT de nivelul întâi; **Pn** – populația totală a UAT de nivelul întâi; **Si** – suprafața UAT de nivelul întâi; **Sn** – suprafața totală a UAT de nivelul întâi; **PS_{CFL}¹** – ponderea specifică a indicatorului capacitate fiscală pe locuitor. **PS_{CFL}¹ = 60%**; **PS_p¹** – ponderea specifică a indicatorului populației. **PS_p¹ = 30%**; **PS_s¹** – ponderea specifică a indicatorului suprafeței. **PS_s¹ = 10%**; **Pe** – parametrul supraunitar. **Pe = 1,3**.

Calculul transferurilor de echilibrare de nivelul al doilea ((FEB2)

(formula 2)

$$TE_j = FEB2 \times \left(\frac{PS_p^2 \times P_j}{P_n} + \frac{PS_s^2 \times S_j}{S_n} \right)$$

unde:

TE_j – transferul de echilibrare pentru UAT de nivelul al doilea; **FEB2** – fondul de echilibrare a bugetelor locale de nivelul al doilea; **P_j** – populația UAT de nivelul al doilea; **P_n** – populația totală a UAT de nivelul al doilea calificate pentru echilibrare; **S_j** – suprafața UAT de nivelul al doilea; **S_n** – suprafața totală a UAT de nivelul al doilea calificate pentru echilibrare; **PS_p²** – ponderea specifică a indicatorului populației. **PS_p² = 60%**; **PS_s²** – ponderea specifică a indicatorului suprafeței; **PS_s² = 40%**.

Concluzii

1. Bugetele locale pentru anul 2020 se preconizează a fi echilibrate
2. Suma cheltuielilor prevăzute pentru bugetele locale dețin 25.76% în total cheltuieli bugetare pentru anul 2020
3. Veniturile bugetelor locale pentru anul 2020 sânt estimate în suma de 17 974,4 mil. lei, dintre care veniturile proprii sânt prognozate în suma de 4 800 mil. lei și dețin 26,7 % din veniturile bugetelor locale.
4. Cheltuielile bugetelor locale pentru anul 2020 sunt estimate în sumă de 17 974,4 mil. lei, fiind în creștere cu 1 485 mil. lei sau cu 9,0 % față de aprobat (rectificat) 2019.

Referințe

Reglementări legale și legi:

1. Legea contabilității Nr. 113-XVI din 27.04.2007// Monitorul oficial, Nr. 27-34 din 07.02.2014
2. Legea privind finanțele publice locale Nr. 397 din 16.10.2003
3. Legea bugetului de stat pentru anul 2020 nr. 172/2019
4. Legea bugetului de stat pentru anul 2019 Nr.303, Chișinău 30 noiembrie 2018 (Monitorul Oficial al Republicii Moldova din 22 decembrie 2018, Nr.504-511)
5. Legea privind Finanțele publice și responsabilități bugetar-fiscale, nr.181, 2014.
6. Setul metodologic privind elaborarea, aprobarea și modificarea bugetului (modificat prin Ordinul MF 98 din 20.06.2017)
7. Cărți:
8. Manole, T. Managementul finanțelor publice, Chișinău: "TEHNICA-INFO" 2016.
9. Referințe Web:
10. Bugetul Public Național, [accesat 26.02.2020]
Disponibil: <https://mf.gov.md/ro/buget/bugetul-public-na%C8%9Bional/bugetul-de-stat>
11. DELIU, T., SAVCA, T., MANOLE, T. Ghidul alesului local [online].2011, pp.107-167. [accesat 26.02.2020]. Disponibil: http://www.calm.md/public/files/documente/GHIDUL_ALESULUI_LOCAL_rom.pdf
12. Hotărârea Guvernului: Privind aprobarea Proiectului legii bugetului de stat pentru anul 2020, pp.43. [accesat 26.02.2020]. Disponibil: https://gov.md/sites/default/files/document/attachments/subiect03_1_3.pdf